

Филиал муниципального бюджетного общеобразовательного учреждения «Большенуркеевская средняя общеобразовательная школа»
Сармановского муниципального района Республики Татарстан -
«Юлтимеровская основная общеобразовательная школа»

Рассмотрено на ШМО
Руководитель ШМО
Ашрафзянова Г.А.
Ашрафзянова Г.А.
протокол № 1
«21» августа 2023 г.

Согласовано
Заместитель директора по УР
Л.Н.Хайруллина
Л.Н.Хайруллина
протокол № 1
«22» августа 2023 г.

«Утверждаю»
Директор МБОУ «Большенуркеевская
СОШ» *Л.Н.Шайхразиева*
Л.Н.Шайхразиева
приказ № 75
«23» августа 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родному (татарскому) языку для 7 класса

Принято на заседании
педагогического совета
протокол № 2
«23» августа 2023 г.

Составитель: учитель
первой квалификационной категории
Шамсетдинова А.Р

2023-2024 учебный год

Пояснительная записка

Рабочая программа разработана для 7 класса, изучающих татарский язык как родной, в соответствии с нормативно-правовыми и инструктивно-методическими документами:

- Федеральный закон № 273-ФЗ «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 года;
- Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования и науки Российской Федерации (утвержден приказом МОиН РФ от 17 декабря 2010 № 1897);
- Примерная программа по учебному предмету «Родной (татарский) язык» для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке (5-11 классы). Составители: Г.Р. Галиуллина, М.М.Шакурова (протокол от 16 мая 2017 г. № 2/17)
- Основная образовательная программа основного общего образования МБОУ «Большенуркеевская СОШ» Сармановского района;
- Учебный план МБОУ «Большенуркеевская СОШ» Сармановского района на 2023-2024 учебный год.

Используемые учебник:

Татарский язык. 7 класс. Учебное пособие для общеобразовательных организаций с обучением на татарском языке. Н.В.Максимов, Г.А.Набиуллина, Казань. Татарское книжное издательство. 2014.

Формы и средства контроля: диктант; тест; письменная проверочная работа, устный опрос, изложение, сочинение, творческая работа.

Общая характеристика учебного предмета

Татарский язык – важнейшее средство познания других наук, средство развития мышления и воспитания учащихся. Обучение татарскому языку в 7 классе должно заложить основы для его последующего развития и совершенствования при наличии значимой для учащихся речевой практики. Программа базируется на современных подходах к обучению языка: сознательно-коммуникативном и культурологическом. Основными принципами обучения татарскому языку в 7 классе являются принципы коммуникативности, сознательности (системности). Второй подход, реализуемый в обучении татарскому языку, - культурологический. В соответствии с этим подходом обучение татарскому языку должно обеспечивать приобщение учащихся к культуре татарского народа, готовность и способность к диалогу культур.

Цели обучения татарскому языку – научить школьников практически владеть родным языком. В ходе изучения родного языка формируются речевые способности обучающегося, культура речи, интерес к родному языку, трепетное отношение к национальной культуре, традициям и обычаям, заложить основу формирования функционально грамотной личности, обеспечить языковое и речевое развитие ребенка.

Задачи преподавания татарского языка в школе состоят в том, чтобы:

- дать определенный круг знаний о строе татарского языка, его структуре, уровнях и единицах (фонемах, морфемах, лексемах, типах словосочетаний и предложений),

- сформировать навыки конструирования единиц речи (высказываний и сложных синтаксических целых) и умения построить функционально-смысловые типы речи (повествование, описание, рассуждение) в устной и письменной, а также использовать их с учетом стилистических норм, целей и условий языковой коммуникации, речевого этикета;
- выработать орфоэпические, интонационные, орфографические и пунктуационные навыки, привить навыки различных видов чтения;
 - пробудить интерес к изучению татарского языка

Место учебного предмета в учебном плане

Учебный предмет «Родной (татарский) язык» в учебном плане школы: относится к предметам области «Филология». На изучение предмета в 7 классе отводится 102 часов (3 часа в неделю).

Примечание: 1.В связи с выпадением праздничных дней (Первое сентября, 23 февраля, 8 Марта, 9 Мая) на дни проведения уроков объединяются близкие по содержанию темы или данные занятия восполняются за счет уроков повторения изученного за год (на основании решении педсовета от 23.08.2023 и приказа № 75 от 23.08.2023). Часть учебного материала дается на самостоятельную проработку

Планируемые результаты изучения предмета

Предметные результаты	Метапредметные результаты	Личностные результаты
<ul style="list-style-type: none"> • представление об основных функциях языка, о роли татарского языка как национального языка татарского народа, как государственного языка Республики Татарстан, о связи языка и культуры народа, о роли родного языка в жизни человека и общества; • понимание места родного языка в системе гуманитарных наук и его роли в образовании в целом; • усвоение основ научных знаний о родном языке; понимание взаимосвязи его уровней и единиц; • освоение базовых понятий лингвистики: лингвистика и ее основные разделы; язык и речь, речевое общение, речь устная и письменная; монолог, диалог и их виды; ситуация речевого общения; разговорная речь, научный, публицистический, официально-деловой стили, язык художественной литературы; 	<ul style="list-style-type: none"> • владение всеми видами речевой деятельности: • адекватное понимание информации устного и письменного сообщения; • владение разными видами чтения; • адекватное восприятие на слух текстов разных стилей и жанров; • способность извлекать информацию из разных источников, включая средства массовой информации, компакт-диски учебного назначения, ресурсы Интернета; умение свободно пользоваться словарями различных типов, справочной литературой; • овладение приемами отбора и систематизации материала на определенную тему; умение вести самостоятельный поиск информации, ее анализ и отбор; • умение сопоставлять и сравнивать речевые высказывания с точки зрения их содержания, стилистических особенностей и использованных языковых средств; 	<ul style="list-style-type: none"> • понимание татарского языка как одной из основных национально-культурных ценностей татарского народа, определяющей роли родного языка в развитии интеллектуальных, творческих способностей и моральных качеств личности; его значения в процессе получения школьного образования; • осознание эстетической ценности татарского языка; уважительное отношение к родному языку, гордость за него; потребность сохранить чистоту татарского языка как явления национальной культуры; стремление к речевому самосовершенствованию; • достаточный объем словарного запаса и усвоенных грамматических средств для свободного выражения мыслей и чувств в процессе речевого общения; способность к самооценке на основе наблюдения за собственной речью.

жанры научного, публицистического, официально-делового;

- стилей и разговорной речи; функционально-смысловые типы речи (повествование, описание, рассуждение); текст, типы текста; основные единицы языка, их признаки и особенности употребления в речи;

- овладение основными стилистическими ресурсами лексики и фразеологии татарского языка, основными нормами татарского литературного языка (орфоэпическими, лексическими, грамматическими, орфографическими, пунктуационными), нормами речевого этикета; использование их в своей речевой практике при создании устных и письменных высказываний;

- опознавание и анализ основных единиц языка, грамматических категорий языка, уместное употребление языковых единиц адекватно ситуации речевого общения;

- проведение различных видов анализа слова (фонетического, морфемного, словообразовательного, лексического, морфологического), синтаксического анализа словосочетания и предложения, многоаспектного анализа с точки зрения его основных признаков и структуры, принадлежности к определенным функциональным разновидностям языка, особенностей языкового оформления, использования выразительных средств языка;

- понимание коммуниктивно-эстетических возможностей лексической и грамматической синонимии и использование их в собственной речевой

- способность определять цели предстоящей учебной деятельности (индивидуальной и коллективной), последовательность действий, а также оценивать достигнутые результаты и адекватно формулировать их в устной и письменной форме;

- умение воспроизводить прослушанный или прочитанный текст с разной степенью свернутости;

- умение создавать устные и письменные тексты разных типов, стилей речи и жанров с учетом замысла, адресата и ситуации общения;

- способность свободно, правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме;

- владение разными видами монолога и диалога;

- соблюдение в практике речевого общения основных орфоэпических, лексических, грамматических, стилистических норм современного татарского литературного языка; соблюдение основных правил орфографии и пунктуации в процессе письменного общения;

- способность участвовать в речевом общении, соблюдая нормы речевого этикета;

- способность оценивать свою речь с точки зрения ее содержания, языкового оформления; умение находить грамматические и речевые ошибки, недочеты, исправлять их; совершенствовать и редактировать собственные тексты;

- умение выступать перед аудиторией сверстников с небольшими сообщениями, докладами;

- применение приобретенных знаний, умений и навыков в повседневной жизни; способность использовать родной язык как средство получения знаний по другим учебным предметам, применять полученные знания, умения и навыки анализа языковых явлений на

<p>практике;</p> <ul style="list-style-type: none"> • осознание эстетической функции татарского языка, способность оценивать эстетическую сторону речевого высказывания при анализе текстов художественной литературы. 	<p>межпредметном уровне (на уроках иностранного языка, литературы и др.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • коммуникативно-целесообразное взаимодействие с окружающими людьми в процессе речевого общения, совместного выполнения какой-либо задачи, участия в спорах, обсуждениях; овладение национально-культурными нормами речевого поведения в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения. 	
---	---	--

Содержание учебного предмета

Название раздела	Краткое содержание	Модуль воспитательной программы «Школьный урок»	Количество часов
<p>Повторение изученного материала в 6-м классе. Простое предложение</p>	<p>Повторение пройденного о предложении. Грамматическая (предикативная) основа предложения. Особенности связи подлежащего и сказуемого. Порядок слов в предложении. Интонация простого предложения. Логическое ударение. Умение выделять с помощью логического ударения и порядка слов наиболее важное слово в предложении, выразительно читать предложения.</p>	<p>установление доверительных отношений между педагогическим работником и его обучающимися, способствующих позитивному восприятию обучающимися требований и просьб педагогического работника, привлечению их внимания к обсуждаемой на уроке информации, активизации их познавательной деятельности;</p> <p>побуждение обучающихся соблюдать на уроке общепринятые нормы поведения, правила общения со старшими (педагогическими работниками) и сверстниками (обучающимися), принципы учебной дисциплины и самоорганизации</p>	
<p>Синтаксис</p>	<p>Основные единицы синтаксиса. Текст как единица синтаксиса. Предложение как единица синтаксиса. Повторение пройденного о словосочетании. Связь слов в словосочетании; согласование, управление, примыкание. Виды словосочетаний по морфологическим</p>	<p>привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения</p>	

	<p>свойствам главного слова (глагольные, именные, наречные).</p> <p>Умение правильно употреблять форму зависимого слова при согласовании и управлении. Умение использовать в речи синонимические по значению словосочетания.</p>		
<p>Двусоставные предложения и односоставные предложения</p>	<p>Группы односоставных предложений. Односоставные предложения с главным членом сказуемым (определенно-личные, неопределенно-личные, безличные) и подлежащим (назывные).</p> <p>Синонимия односоставных и двусоставных предложений, их текстообразующая роль.</p> <p>Умение пользоваться двусоставными и односоставными предложениями как синтаксическими синонимами.</p> <p>Умение пользоваться в описании назывными предложениями для обозначения времени и места.</p> <p>Рассказ на свободную тему.</p>	<p>организация шефства мотивированных и эрудированных обучающихся над их неуспевающими одноклассниками, дающего обучающимся социально значимый опыт сотрудничества и взаимной помощи</p>	
<p>Главные члены предложения. Второстепенные члены предложения</p>	<p>Повторение пройденного о подлежащем. Способы выражения подлежащего.</p> <p>Повторение изученного о сказуемом. Составное глагольное сказуемое. Составное именное сказуемое. Тире между подлежащим и сказуемым.</p> <p>Синтаксические синонимы главных членов предложения, их текстообразующая роль.</p> <p>Умение интонационно правильно произносить предложения с отсутствующей связкой; согласовывать глагол-сказуемое с подлежащим, выраженным словосочетанием.</p> <p>Умение пользоваться в речи синонимическими вариантами выражения подлежащего и сказуемого.</p> <p>Публицистическое сочинение о памятнике культуры (истории) своей местности.</p>	<p>иницирование и поддержка исследовательской деятельности обучающихся в рамках реализации ими индивидуальных и групповых исследовательских проектов, что даст обучающимся возможность приобрести навык самостоятельного решения теоретической проблемы, навык генерирования и оформления собственных идей, навык уважительного отношения к чужим идеям, оформленным в работах других исследователей, навык публичного выступления перед аудиторией, аргументирования и отстаивания своей точки зрения;</p> <p>привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения;</p>	

	<p>Повторение изученного о второстепенных членах предложения. Прямое и косвенное дополнение (ознакомление). Несогласованное определение. Приложение как разновидность определения; знаки препинания при приложении. Виды обстоятельств по значению (времени, места, причины, цели, образа действия, условия, уступительное). Сравнительный оборот; знаки препинания при нем.</p> <p>Умение использовать в речи согласованные и несогласованные определения как синонимы. Характеристика человека как вид текста; строение данного текста, его языковые особенности.</p>	<p>использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе</p>	
Повторение		<p>использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе</p>	
Развитие устной и письменной речи. Диктант. Изложение. Сочинение.		<p>привлечение внимания обучающихся к ценностному аспекту изучаемых на уроках явлений, организация их работы с получаемой на уроке социально значимой информацией – инициирование ее обсуждения, высказывания обучающимися своего мнения по ее поводу, выработки своего к ней отношения;</p> <p>использование воспитательных возможностей содержания учебного предмета через демонстрацию обучающимся примеров ответственного, гражданского поведения, проявления человеколюбия и добросердечности, через подбор соответствующих текстов для чтения, задач для решения, проблемных ситуаций для обсуждения в классе</p>	
Всего			102

Аңлатма язуы

7 нче сыйныфта татар теленнән эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясендә мәгариф турында” Россия Федерациясенең федераль Законы (29.12.2012 №273-ФЗ)
2. Татар телендә гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәпләре өчен ана теленнән программа (5–9 нчы сыйныфлар) (төзүче-авторлары: Г.Р.Галиуллина, М.М.Шәкүрова). – Казан, 2013.
3. Төп гомуми белем бирүнең Федераль дәүләт белем бирү стандарты (Россия Мәгариф һәм Фән министрлыгында 2010 нчы елның 17 нче декабрь боерыгы 1897 нче номер белән расланган, РФ Юстиция Министрлыгында 19644 нче регистрацион номеры белән 2011нче елның 1 нче февралендә теркәлгән).
4. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе «Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе»нең 2023 – 2024 нче уку елына уку планы.
5. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының «Зур Нөркәй урта гомуми белем бирү мәктәбе» төп белем бирү буенча төп уку программасы

Татар теленнән гомуми төп белем бирүнең максаты һәм бурычлары:

- укучыларда лингвистик (тел), аралашу (коммуникатив), этнокультура өлкәсенә караган (культурологик) компетенцияләр булдыру;
- укучыларның татар теленең фонетик, орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик нигезләреннән алган белемнәрен системалаштыру, катлаулырак формаларда өйрәтүне дәвам итү;
- укучыларның ижади һәм мөстәкыйль фикерли алу мөмкинлекләрен үстерү, үз фикерләрен дәлилләргә күнектөрү;
- телнең төп грамматик чараларын сөйләм процессында куллануга ирешү;
- татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзаллауга, аларны тиешенчә куллана белүгә өйрәтү;
- телнең милли мәдәниятнең чагылышы булуын, тел һәм тарих бердәмлеген аңлату; татар теленең милли-мәдәни үзенчәлегенә төшендерү; татар һәм башка халыкларның рухи мирасына ихтирам тәрбияләү.

Эш программасында уку елы дәвамында татар теленнән 102 дәрес үткәру планлаштырыла.

Татар телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең 7 нче сыйныфы уку әсбабы (Татар теле. 7 нче сыйныф.Н.В.Максимов, Г.Ә.Нәбиуллина. Казан.Татарстан китап нәшрияты, 2014) файдаланыла.

Искәрмә: Мәктәп директорының 23.08.2023 . 75 нче санлы боерыгы нигезендә расланган бәйрәм һәм каникул көннәренә туры килгән дәресләрне 5.2. пункты буенча үткәру гамәлгә кертелде.

Бирелгән программа буенча укучыларының тел осталыкларына һәм күнекмәләренә таләпләр

Шәхси нәтижәләр	Предметны үзләштерү барышында ирешкән нәтижәләр	Предметара нәтижәләр
<p>- татар теленең татар халкы өчен төп милли-мәдәни кыйммәт булуын, ана телендә шәхеснең әхлакый, рухи һәм ижади яктан формалашудагы ролен аңлау;</p> <p>- туган телгә мөһабәт һәм аның белән горурлану хисләре тәрбияләү, туган телне саклау һәм үстерү өлкәсендә эшләргә теләк, омтылыш уяту;</p> <p>- туган телдә аралашу, үз фикереңне һәм хислереңне төгәл, анык, күпьяклы итеп белдерү өчен кирәкле булган сүзлек составын һәм грамматик, стилистик чараларны белү;</p> <p>- аралашу төренә һәм ситуациясенә бәйле сөйләмне кулланырга һәм үзара бәйләп белү;</p> <p>- иптәшләренең сөйләменә игътибар итү, үзенең сөйләмеңә күзәтеп бәя бирү, хаталарны төзәтү, бәхәстә катнашу, төрле дәлилләр кулланып, тема буенча фикер алышу.</p>	<p>-сөйләмийтнең барлык төрләрен (тыңлау, аңлау, уку, язу) үзләштерү: язма һәм сөйләмтеленә караган мәгълүматның темасын, төп һәм өстәмә фикерен аңлау; төрле стильгә һәм жанрга караган текстларны дөрес уку һәм аңлау; төрле чыганақлардан мәгълүмат туплый белү; сүзлекләрдән һәм электрон чаралардан дөрес файдалана белү; аерым бер темага караган материалны туплай, анализлай, эшкәртә һәм үзгәртә белү;</p> <p>- татар теленең төп функцияләрен, татар теленең башка төрки телләр арасында тоткан урынын, телнең мәдәният, жәмгыятьбелән тыгыз бәйләнешен аңлау; туган тел турындагы фәнни белемнәрнеңнигезен булдыру, тел катламнарының, ярусларының үзара бәйләнешен һәм мөнәсәбәтен аңлау;</p> <p>- тел белеменең төп төшенчәләрен үзләштерү, аның тармаклары турында мәгълүмат булдыру; тел һәм сөйләм, сөйләм төрләре, аралашу ситуацияләре; сөйләм теле, функциональ стильләр, матур әдәбият теле; текст һәм аның төрләре; телнең төп берәмлекләре, аларның аермалы билгеләрен, сөйләмдә кулланылу үзенчәлекләрен белү;</p> <p>- телнең төп стилистик чараларын, телнеңәдәби нормаларын, сөйләм әдәби нормаларын белү, аларны сөйләмдә</p>	<p>-татар теленең башка фәннәргә өйрәнү һәм белем алу чарасы икәнен аңлау;</p> <p>- татар телен әдәбият белән бәйләп, тел чараларының матур әдәбият эсәрләрендәгетәэсир көчен, сәнгатьлелеген булдыруда ролен ачыклау; чор әдәбиятына хас тел-сурәтләр чараларының үзенчәлекләрен ачу;</p> <p>- телне әдәбият белән бәйләп, укыган яки тыңлаган эсәрнең эчтәлеген, планын, конспектын, резюмесын логик эзлекле итеп язарга, сөйләргә өйрәтү;</p> <p>- телне мәдәният белән бәйләп, татар теленең байлыгына һәм матурлыгына хөрмәт, зәвык тәрбияләү;</p> <p>татар телен рус теле белән бәйләп, телләр һәм халыклар арасындагы уртак хезинә – рухи кыйммәтләргә ихтирам, башка милләт вәкилләренә карата түземле–ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү; телләрнең үзара багланыш-мөнәсәбәтләрен, шул мөнәсәбәтләр нәтижәсендә уртак төшенчәләр һәм тел берәмлекләре барлыкка килүне аңлату;</p> <p>- рус һәм чит телләр, әдәбиятлар белән бәйләп, татар теленең милли-мәдәни үзенчәлекләрен өйрәтү, алган белемнәрне төрле тел күренешләрен аңлатуда куллану;</p> <p>- телне тарих, жәмгыять белеме фәннәре белән бәйләп, дөнья, кешелек жәмгыяте, аның үсеше турында күзаллау формалаштыру, жәмгыять үсешенең телгә</p>

	<p>дөрескулланырга өйрәнү; - тел һәм сөйләм берәмлекләрен аера һәм анализлый белү; тел һәм стилистик чараларның кулланылышына бәйле рәвештә сөйләм төрләрен аера һәм чагыштыра белү; - телнең сәнгати чараларын аеру, аларның эстетик функцияләрен белү</p>	<p>турыдан-туры мөнәсәбәтә булуын житкерү; - татар теле дәрәсләрендә алган белем һәм күнекмәләренә телнең кеше һәм җәмгыять тормышында тоткан урынын аңларга ярдәм итү; сөйләмне дөрес куллана, бәяли белергә, үз фикереңнең унай һәм тискәре якларын аңларга, камилләштерергә өйрәтү; - әдәби әсәрләренң теле белән эшлэгәндә, татар теле – бәйләүче чараларга бик бай тел, шул чаралар системасын, алар белдергән мәгънәләренә нәтижелерәк үзләштерү максатыннан, стиль мөмкинлекләрен дә исәпкә алып, фикерне төгәл бирердәй сүзтезмә һәм җөмләләренә телебез хәзинәсеннән сайлап ала белү.</p>
--	---	--

Эчтәлекнең темаларга бүленеше

№	Бүлек һәм темаларның исеме	Уку материалының эчтәлеге	Тәрбия программасының “Мәктәп дәресе” модуле	Барлык сәгатъләр
1.	Морфология, сүз ясалышы һәм орфографиядә н үткәннәрне кабатлау. б нчы сыйныфта үткәннәрне искә төшерү.	Сүз төркемнәре. Сүзләрнең ясалыш ягыннан төрләр, мәгънәле кисәкләр, мәгънәләре, сөйләмдәге роле. Укыту процессында әңгәмә, дәреслек һәм башка чыганаclar белән эш, гади план буенча хикәя язу формалары кулланыла. Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр: Сүз ясалышы төрләрен аера алуларына ирешү. Сүзнең мәгънәле кисәкләрен таба, аларны шартлы билгеләр белән күрсәтә белү. Сүзләрнең ясалышы ягыннан төрләрен белү. Контроль төрләре: сорауларга жавап, тест. Мөстәкыйль эш төрләре: тест, грамматик анализ, кечкенә күләмле хикәя язу, контроль диктант, сочинение язу.	педагогик хезмәткәр белән аның укучылары арасында ышанычлы мөнәсәбәтләр урнаштыру, укучыларның педагогик хезмәткәрләрнең таләпләрен һәм үтенечләрен уңай кабул итүгә, аларның игътибарын дәрсәтә тикшерелә торган мәгълүматка жәлеп итүгә, аларның танып-белү эшчәнлеген активлаштыруга ярдәм итә. ; укучыларның дәрсәтә гомуми кабул ителгән тәртип нормаларын, өлкән (педагогик хезмәткәрләр) һәм яшьтәшләре (укучылар) белән аралашу кагыйдәләрен, уку дисциплинасы һәм үз-үзене оештыру принципларын үтәргә өндәү	
2.	Гади жөмлә синтаксисы Жөмләдә сүзләр бәйләнеше.	Синтаксис буенча гомуми мәгълүмат. Жөмләдә сүзләр бәйләнеше. Тезүлөбәйләнеш: тиндәш кисәкләр арасындагы теркәгечле һәм теркәгечсез бәйләнеш, тиндәш кисәкләр арасына куела торган тыныш билгеләре; тиндәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр; гомумиләштерүче сүзләр алдына һәм алардан соң куела торган тыныш билгеләре. Ияртүле бәйләнеш: иярүче һәм ияртүче сүз, аларның шартлы билгесе; ияртүле бәйләнештәге сүзләр арасында урнашкан хәбәрлекле, ачыклаулы, аныклаулы	укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына жәлеп итү, аларның дәрсәтә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышунуны башлап жибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру. укучыларга хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм итү буенча социаль әһәмиятле тәжрибә бирә торган, өлгермәүче сыйныфташлары өстендә мотивацияле һәм эрудицияле укучылар шефлыгын оештыру	

		<p>мөнәсәбәт. Укыту процессында әңгәмә, дәрәслек һәм башка чыганаclar белән эш, гади план буенча изложение язу формалары кулланыла. Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр: Синтаксисның өйрәнү объектн белү. Жөмләдәге үзара бәйләнешкә кергән сүзләренә таба, сүзтезмәләренә аера, алардагы бәйләүче чараларны күрсәтә алу. Тиңдәш кисәкләр арасында теркәгечле һәм теркәгечсез бәйләнеш төрләрен белү. Тиңдәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләренә таба һәм тиешле тыныш билгеләрен куя белү. Жөмләдә сүзләр бәйләнешен аера белергә өйрәнү. Ияртүле бәйләнешне формалаштыра торган грамматик чараларны белү. Шартлы билгене аңлау. Хәбәрлекле мөнәсәбәтнең жөмлә барлыкка китерүен аңлау. Ачыклаулы мөнәсәбәтнең сүзтезмә барлыкка китерүен аңлау. Аларның аныклагычлар, аныклагыч жөмләләр барлыкка китерүен төшендерү. Тезүле һәм ияртүле бәйләнеш буенча алган белемнәрен куллана белүләре. Контроль төрләре: сорауларга жавап, тест, изложение яздыру, мөстәкыйль эш эшләтү. Мөстәкыйль эш төрләре: тест, грамматик анализ, изложение язу.</p>		
3.	Жөмләләренә төркемләү	<p>Фигыль сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Исем сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Сыйфат сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Алмашлык сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Сан сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Рәвеш сүзтезмә, сүзтезмәдәге бәйләүче чаралар. Хәбәрлек сүз сүзтезмә,</p>	<p>бу укучыларга теоретик проблеманы мөстәкыйль чишү, үз идеяләрен формалаштыру һәм рәсмиләштерү күнекмәләрен, башка тикшеренүчеләр эшендә рәсмиләштерелгән башка идеяләргә карата ихтирамлы мөнәсәбәт күнекмәләрен, аудитория алдында халык алдында чыгыш ясау, аргументлау һәм үз карашларын яклау күнекмәләрен алу мөмкинлегенә бирәчәк. ; укучыларның игътибарын дәрәсләрдә өйрәнелә торган күренешләренә кыйммәтле аспектына жәлеп итү, аларның</p>	

		<p>сүзтезмәдәгә бәйләүче чаралар. Бифункциональ кушымчалар (ясагыч һәм бәйләгеч функ-цияле кушымчалар). Сүзтезмәләрне тикшерү тәртибе. Укыту процессында әңгәмә, дәрәслек һәм башка чыганаклар белән эш, гади план буенча сочинение язу һәм диктант язу формалары кулланыла. Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр: Сүзтезмә турында төшенчә алу, төрләрне төшөнү. Исем сүзтезмәләр турында гомумибелешмә алу. Күнегүләр эшләү барышында белемнәрен ныгыту. Сыйфат сүзтезмәләр һәм аның бәйләүче чаралары турында аңлау һәм аларны дәрәслек кулланыла белүгә ирешү. Алмашлык сүзтезмә, аның бәйләүче чаралары турында аңлау. Сан сүзтезмә, аның бәйләүче чараларын аңлау. Рәвеш сүз төркемен искә төшерү. Рәвеш сүзтезмәләр турында аңлау. Хәбәрлек сүзләрне искә төшерү. Мондый төр сүзтезмәләр турында билгеләмә алу дәрәслек кулланыла белү. Сүзтезмәләргә анализ ясау тәртибен өйрәтү. Эш барышында белемнәрен ныгыту. Контроль төрләре: сорауларга җавап, тест, сүзлек диктанты, сочинение яздыру, мөстәкыйль эш эшләтү, төркемнәрдә эш. Мөстәкыйль эш төрләре: мөстәкыйль эш, сочинение язу.</p>	<p>дәрәстә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуну башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша уку-укыту предметын карап тоту өчен тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану</p>	
4.	Жөмләнән грамматик кисәкләре	<p>Ике составлы жөмлә. Бер составлы жөмлә: бер составлы фигыль жөмлә, бер составлы исем жөмлә. Сөйләмдә бер составлы жөмлөләрнең кулланылыш үзенчәлекләре. Әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләре: хикәя, сорау, боерык жөмлә. Тойгылы жөмлә: тойгылы хикәя, сорау, боерык жөмлөләр; жөмләнән</p>	<p>укучыларның игътибарын дәрәсләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрәстә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуну башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү</p>	

	<p>төрле урынында килгән эндәш һәм кереш сүзләр, ымлыклар, аларянында куела торган тыныш билгеләре. Раслау һәм инкяр жөмлә турында гомуми төшенчә. Жыйнак һәм жәенке гади жөмләләр. Тулы һәм ким жөмләләр. Өстәлмәләр. Гади жөмлә. Теркәгечле һәм теркәгечсез кушма жөмләләр. Укыту процессында әңгәмә, дәрәслек һәм башка чыганаclar белән эш, гади план буенча изложение язу һәм диктант язу формалары кулланыла. Укучыларның белемнәренә һәм күнекмәләренә таләпләр: Жөмлә һәм аның төрләре белән таныштыру. Ике составлы жөмләләр турында гомуми төшенчә бирү. Бер составлы жөмләләр турында билгеләмә бирү. Анализ ясау үрнәген өйрәтү. Хикәя һәм сорау жөмләләренә аерырга өйрәнү. Бәйләнешле сөйләм телен үстерү. Тойгылы жөмлә турында төшенчә бирү, ничек формалашуын күзәтү. Эндәш һәм кереш сүзләр турында искә төшерү. Ымлык турында билгеләмә бирү. Жыйнак һәм жәенке жөмләләренә кабатлау. Тулы һәм ким жөмләләренә аера һәм сөйләмдә куллана белү. Өстәлмәләр һәм күзаллаулы баш килеш турында белү. Контроль төрләре: сорауларга жавап, тест, сүзлек диктанты, изложение яздыру, мөстәкыйль эш эшләтү, контроль диктант яздыру, БРТ биремнәре, диалог төзәтү, карточкалар буенча мөстәкыйль эш. Мөстәкыйль эш төрләре: хикәя язу, гади план төзеп, изложение язу, катлаулы план төзеп сөйләү, диктант язып, бирем үтәү, хаталар өстендә эш, дидактик материаллардан бирем үтәү.</p>	<p>аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләренә хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуациялар аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләренән файдалану</p>	
--	---	---	--

5.	Йомгаклау	<p>Жөмлөнөн баш кисәкләре: ия, гади ия, тезмә ия; хәбәр, гади хәбәр, кушмахәбәр, аларның белдерелүе, жөмләдәге урыны.</p> <p>Һәм күнекмәләренә таләпләр: Ия һәм аның төрләре: гади, тезмә ияләр һәм аларның жөмләдәге урыны турында белешмә алу.</p> <p>Гади һәм тезмә хәбәрләр турында билгеләмә бирү. Ия белән хәбәр арасына сызык кую очраklarын аңлату. Иярчен кисәкләр турында гомуми төшенчә бирү. Аергыч һәм аның кайсы сүз төркеме белән белдерелә алуы турында төшенчә бирү. Аергычның аерылмышына ничә төрле чара ярдәмендә бәйләнүе турында белү.</p> <p>Тәмамлыктарны табып, аларның төрләрен аера белергә өйрәнү. Туры һәм кыек тәмамлыктарның ничек белдерелүен ачыклау, жөмләдәге урынын белү. Вақыт һәм урын хәлләре, аларның ничек белдерелүе турында аңлау. Урын хәленең үзенчәлекле билгеләрен күрсәтү. Сәбәп һәм максат хәлләренең белдерелү-ләрен аңлау. Бу ике хәлне аерырга өйрәнү. Рәвеш һәм күләм хәлләрен белү, бу төр хәлләргә билгеләмә бирү. Бәйләүче чараларын аңлату. Шарт һәм кире хәлләрне белү, бу төр хәлләргә билгеләмә бирү.</p> <p>Бәйләүче чараларын аңлау. Аныклагыч турында билгеләмә, жөмләдән аныклагычларны таба алу күнекмәсе алу.</p> <p>Тиндәш кисәкләр турында тулы белешмә бирү. Бәйләнешләрен аңлату. Тиндәш кисәкләр янында нинди тыныш билгеләре куелуын аңлау. Эндәш сүзләр турында төшенчә бирү. Тыныш билгеләренең куелу кагыйдәләрен аңлау. Модаль кисәкләргә билгеләмә бирү. Сүзләренә</p>	<p>укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләргә хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуациялар аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану</p> <p>укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләренә кыйммәтле аспектына җәлеп итү, аларның дәрсә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуны башлап җибәрү, укучыларның фикерләре, аң карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләргә хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуациялар аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану</p>	
----	-----------	---	--	--

		<p>жөмлөдө урнашу тәртибе турында билгеләмә бирү. Язма һәм телдән сөйләмдә сүзләрнең туры һәм кире тәртибен аера белү. Логик басым турында белешмә бирү. Жөмләнең кайсы кискәкләре аерымлануы турында аңлау. Аерымланган кискәкләрнең янында нинди тыныш билгеләре куелуын аңлау. Жөмлө кискәкләрен билгеләүнең шартлы билгеләрен үзләштерү. Морфологик-синтаксик анализ ясау күнекмәләре алу. Тыныш билгеләрен дәрәс һәм урынлы куллана белү. Контроль төрләре: сорауларга жавап, тест, изложение яздыру, мөстәкыйль эш эшләтү, контроль диктант яздыру, БРТ тестлары, карточкалар буенча мөстәкыйль эш, аңлатмалы сүзлек диктанты яздыру, төркемнәрдә эш .</p> <p>төрләре: гади план төзеп, изложение язу, диктант язып, бирем үтәү, хаталар өстендә эш, дидактик материаллардан бирем үтәү, гади план төзеп, сочинение-сыйфатлама язу, мөстәкыйль эш, диалог һәм монолог язу. Арадаш аттестация эшенә контроль диктант тәкъдим ителә.</p>		
6.	Диктант	<p>:Диктант язу. Изложение язу. Сочинение язу .Бәйләнешле сөйләм үстерү.Махсус текст яки әдәбият дәрәсендә өйрәнелгән бер әсәр (тәмамланган өлеше булырга мөмкин) нигезендә катлаулы план төзү һәм шул план ярдәмендә сөйләү күнегүләре. Диалогик һәм монологик сөйләм формаларыннан файдалану, сөйләмне интонацион һәм мәгънәви кискәкләргә — синтагмаларга бүлү күнекмәләре,</p>	<p>укучыларга хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм итү буенча социаль әһәмиятле тәҗрибә бирә торган, өлгермәүче сыйныфташлары өстендә мотивациялә һәм эрудициялә укучылар шефлыгын оештыру</p> <p>укучыларның игътибарын дәрәсләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына жәлеп итү, аларның дәрәстә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуну башлап жиберү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.;</p> <p>укучыларга жаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү</p>	
7.	Изложение			
8.	Сочинение			

		сөйләмдә логик басым. Портрет якиберәр картина нигезендә сыйфатлама элементларын киңрәк кулланып хикәяләү. Туган як табигатен тасвирлау (пейзаж).	аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләрне хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	
9.	БСҮ	Изложениене, сочинениене, өйдә язылган бер сочинениене бергәләп тикшерү. Дәрестә өйрәнелгән бер эсәргә яки өзеккә язмача бәя бирү. Гариза турында төшенчә, аны язу күнегүләре. Төрле жанрларга караган текстларны сәнгатьле уку, фикерне әдәби телдә аңлату. Бәйләнешле сөйләм үстерү. Хаталар өстендә эш. Йомгаклау. Йомгаклау контроль эше: грамматик биремле диктант.	укучыларга хезмәттәшлек һәм үзара ярдәм итү буенча социаль әһәмиятле тәҗрибә бирә торган, өлгермәүче сыйныфташлары өстендә мотивацияле һәм эрудицияле укучылар шефлыгын оештыру укучыларның игътибарын дәресләрдә өйрәнелә торган күренешләрнең кыйммәтле аспектына жәлеп итү, аларның дәрестә бирелә торган социаль әһәмияткә ия мәгълүмат белән эшләвен оештыру – аның турында фикер алышуну башлап жиберү, укучыларның фикерләре, аңа карата үз карашларын булдыру.; укучыларга җаваплы, гражданлык үз-үзен тотышы, кешелеклелек һәм мәрхәмәтлелек мисалларын күрсәтү аша, уку өчен тиешле текстлар, мәсьәләләрне хәл итү өчен бурычлар, проблемалы ситуацияләр аша уку предметын карап тотуның тәрбия мөмкинлекләреннән файдалану	
Ба ры сы				

Календарь-тематик план

№	Өйрәнеләсе бүлек, дәрес темасы	сәг. саны	Укучылар эшчәнлеге яки укыту эшчәнлеге төрлөрө	үткөрү вакыты	үтөлеше
1	Сүз ясалышы	1	Тамыр һәм ясалма нигезле сүзләрне аеру; сүзьясалыш ысулын билгеләү; ясагыч кушымча ялгау, сүзләр кушылу, сүзләрне кыскарту ысуллары белән яңа сүзләр ясау. Сүзлэргә лексик анализ ясау	2.09	
2	Сүз төзелеше	1	Сүзне нигез, тамыр, сүзьясагыч, модальлек, бәйләгеч кушымчаларга бүлү; сүзлэргә фонетик анализ ясау	4.09	
3-4	Мөстәкыйль, бәйләгеч һәм модаль сүз төркемнәрен кабатлау	2	Сүзне кайсы сүз төркеме булуына карап, анализлау һәм характеристика бирә белү. Мөстәкыйль һәм ярдәмлек сүз төркемнәрен , аларның формаларын белү, аера алу. Сөйләмдә сүз төркемнәрен дәрес итеп куллана белү	7.09 9.09	
5	Сүзлэргә морфологик анализ ясау.	1	Игътибарлы язу һәм дәрес итеп морфологик анализ ясау	11.09	
6	Сүзлэргә морфологик –синтаксик анализ ясау	1	Орфограммаларны искә төшерү. Сүз төркемнәрен һәм жөмлә кисәкләрен дәрес билгеләү	14.09	
7	Грамматик биремле диктант.	1	Грамоталы язу һәм грамматик биремне дәрес үтәү	16.09	
8	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Тезүле бәйләнеш. Жөмлэдә сүзләр бәйләнеше турында гомуми мәгълүмат	1	Жөмлә эченнән сүзтезмәне аерып чыгара белә. Төп һәм ияреп килүче сүзне аера белә. Тезүле бәйләнешне аера белә, сүзтезмэлэргә характеристика бирә һәм анализлый белү	18.09	
9	Тиндәш кисәкләр арасында теркәгечле һәм теркәгечсез бәйләнеш	1	Тиндәш кисәклэргә төшенчә бирә һәм төрлэрен аеру	21.09	
10	Тиндәш кисәкләр арасында тыныш билгеләре	1	Тиндәш кисәкләрне бәйләүче чараларны таба һәм куллана белү	23.09	
11	Тиндәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр	1	Тиндәш кисәкләр арасында бәйләнешләрне аеру һәм бәйләүче чараларны күрсәтү	25.09	
12	Б.С.Ү. Ижади биремле изложение.	1	Ишеткәнне истә калдырып, фикерләрне өзлекле итеп грамоталы язу	28.09	
13	Изложениедә булган хаталарга тулы анализ . Б.С.Ү.	1	Орфограммаларны искә төшереп, хатасыз язарга өйрәнү	30.09	

14	Гомумиләштерүче сүзләр янында тыныш билгеләре	1	Гомумиләштерүче сүзләрнең кайда урнашуына карап, тыныш билгеләрен дәрәҗәсиз кую	2.10	
15	Б.С.Ү. Фикер йөртү тибындагы сочинение. Хезмәт иясе – хөрмәт иясе	1	Фикерләрен бәйләнешле, грамоталы төзү һәм язу	5.10	
16	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Ияртүле бәйләнеш. Иярүче һәм ияртүче сүз. Хәбәрлекле мөнәсәбәт.	1	Жөмлә эченнән сүзтәзмәне аерып чыгара алу. Төп һәм ияреп килүче сүзгә аера белү. Тезүле һәм ияртүле бәйләнешне аеру, сүзтәзмәләргә характеристика бирә алу һәм анализлау	7.10	
17	Ачыклаулы мөнәсәбәт	1	Ияртүле бәйләнештә торган мөнәсәбәтләрнең мәгънәсенә карап, төрән ачыклау.	9.10	
18	Аныклаулы мөнәсәбәт.	1	Ияртүле бәйләнештә торган мөнәсәбәтләрнең мәгънәсенә карап, төрән ачыклау.	12.10	
19	Б.С.Ү. Мәкалә язу. Талантның бер өлеше тумыштан, тугыз өлеше тырышлыктан	1	Мәкалә язуга таләпләрне белү	14.10	
20	Сүзтәзмә	1	Жөмлә эченнән сүзтәзмәне аерып чыгара белә. Төп һәм ияреп килүче сүзгә аера белү.	16.10	
21	Фигыль сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап, сүзтәзмәләрнең төрләрен аера белү.	19.10	
22	Исем сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап, сүзтәзмәләрнең төрләрен аера белү.	21.10	
23	Б.С.Ү.К.Мулласhevның “Сөембикә” картинасы буенча тасвирлама сочинение .	1	Сочинениегә таләпләрне белү һәм грамоталы язу	23.10	
24	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Сыйфат сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап, сүзтәзмәләрнең төрләрен аера белү.	26.10	
25	Алмашлык сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап, сүзтәзмәләрнең төрләрен аера белү.	9.11	
26	Искәртмәле диктант.	1	Кагыйдәләрен дәрәҗәсиз кулланып язу	11.11	
27	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Рәвеш сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап, сүзтәзмәләрнең төрләрен аера белү, урынлы куллану	13.11	
28	Сан сүзтәзмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзгә нинди сүз төркемнән булуына карап,	16.11	

			сүзтезмэлэрнең төрләрэн аера белү.		
29	Хәбәрлек сүз сүзтезмә	1	Төп һәм ияреп килүче сүзнең нинди сүз төркеменнән булуына карап, сүзтезмэлэрнең төрләрэн аера белү, сөйләмдә куллану	18.11	
30	Сүзтезмэләрне тикшерү	1	Тикшерү үрнәге буенча сүзтезмэләргә анализ ясый белү.	20.11	
31	Изложение язу	1	Ишеткәнне истә калдырып, фикерләрне өзлекле итеп грамоталы язу	23.11	
32	Хаталарны төзәтү өстендә эш.. Жөмлә ничек оеша?	1	Жөмләнең ничек төзелүен, сүзләрнең бәйләнеш төрләрэн һәм жөмлә төшенчәсен белү.	25.11	
33	Жөмлэләрне төркемләү. Ике составлы жөмлэләр.	1	Гади ике составлы жөмлэләрнең синтаксик структурасын анализлый белү.	27.11	
34	Бер составлы жөмлэләр турында төшенчә.	1	Бер составлы жөмлэләрне танып, аларның төрләрэн аеру һәм баш кисәкләренең нинди сүз төркеме белән белдерелгәннен әйтү.	30.11	
35	Бер составлы исем жөмлә. Атау жөмлә	1	Исем жөмлә турында төшенчә. Жөмләнең моделен ясау һәм танып әйтү, сөйләмдә дәрәс куллану.	2.12	
36	Бер составлы фигыль жөмлә.	1	Фигыль жөмлә турында төшенчә, фигыль жөмләнең төрләрә.	4.12	
37	Ижади сүзлек диктанты.	1	Бер составлы жөмлэләрне кулланып, хикәя язу	7.12	
38	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Әйтү максаты ягыннан жөмлә төрләрә	1	Әйтү максатына, интонациясенә карап, жөмлә төрләрэн билгели белү.	9.12	
39	Хикәя жөмлә	1	Әйтү максатына, интонациясенә карап, жөмлә төрләрэн билгели һәм тыныш билгеләрэн куя белү.	11.12	
40	Сорау жөмлә	1	Әйтү максатына, интонациясенә карап, жөмлә төрләрэн билгели һәм тыныш билгеләрэн куя белү.	14.12	
41	Боерык жөмлә һәм жөмлэдән соң тыныш билгеләрә	1	Әйтү максатына, интонациясенә карап, жөмлә төрләрэн билгели һәм тыныш билгеләрэн кую.	16.12	
42-43	Тойгылы жөмлә һәм тойгылы жөмләне оештыру чаралары.	2	Әйтү максатына, хис-тойгыларның булу-булмавына, интонациясенә карап, жөмлә төрләрэн билгели һәм тыныш билгеләрэн куя белү.	18.12 21.12	
44	Контроль диктант.	1	Игътибарлы, орфограммаларны дәрәс кулланып язу	23.12	
45	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Синтагма	1	Төрле тип жөмлэләрне дәрәс интонация белән уку. Жөмләнең мәгънәви кисәкләрэн пауза белән аера алу.	25.12	
46-47	Раслау һәм инкяр жөмлэләр	2	Раслау һәм инкяр жөмлэләрне грамматик билгеләрәнә карап аеру һәм сөйләмдә куллана белү.	28.12 11.01	

48	Б.С.Ү. Б. Урманченең “Атлар коендыру” картинасы буенча сочинение	1	Сочинениегә таләпләрне белү һәм грамоталы язу	13.01	
49-50	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Жыйнак һәм жәенке жөмлөләр	2	Иярчен кисәкләрнең булу-булмавына карап, жөмлөләрнең төрләрән аера һәм куллана белү	15.01 18.01	
51-52	Тулы һәм ким жөмлөләр	2	Ким жөмлөләрне аера һәм алар янында тыныш билгеләрән дәрәс куя белә. Мондый жөмлөләрне диалогларда дәрәс куллану.	20.01 22.01	
53	Б.С.Ү.Спектакльдән алган тәәсирләр белән уртаклашып диалог төзәргә яки дустаннан интервью алырга	1	Аралашу кагыйдәләрән белү	25.01	
54-55	Гади һәм кушма жөмлөләр	2	Хәбәрлекләрнең (грамматик нигезләрнең) санына карап, жөмлөләрнең төрләрән аера һәм дәрәс куллану.	27.01 29.01	
56-57	Б.С.Ү. Контроль изложение.	2		1.02 3.02	
58	Хаталарны төзәтү өстендә эш. Жөмләнең баш кисәкләре.	1	Жөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрән аеру.	5.02	
59	Ия һәм аның төрләре.	1	Иянең төзелешенә карап, төрләрән аера, таба белү.	8.02	
60	Хәбәр һәм аның белдерелүе	1	Жөмләнең грамматик нигезен таба белү	10.02	
61	Хәбәр һәм аның төрләре	1	Хәбәрнең төзелешенә карап, төрләрән аеру жөмлэдә билгеләү	12.02	
62	Б.С.Ү. Гариза язу	1	Гариза язу тәртибен өйрәнү	15.02	
63	Жөмләнең иярчен кисәкләре. Аергыч. һәм аның белдерелүе	1	Исемне ачыклап, барлык мөстәкыйль сүз төркемнәре белән белдерелә торган жөмлә кисәгенең аергыч булуын белә һәм жөмлэдә таба алу, билгеләү.	17.02	
64	Тиндәш һәм тиндәш булмаган аергычлар	1	Тиндәш һәм тиндәш булмаган аергычларны таба һәм жөмлэдә оста куллана белү.	19.02	
65	Грамматик биремле диктант.	1		22.02	
66	Хаталар өстендә эш. Тәмамлык һәм аның белдерелүе	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хәлнең үтәлүенә бәйле предметны, затны белдерүче кисәкнең тәмамлык булуын белү.	24.02	
67	Туры һәм кыек тәмамлыктар	1	Туры һәм кыек тәмамлыктарны табу һәм билгели белү	26.02	
68	Б.С.Ү. Хат һәм аның төрләре. Хат язу	1	Хат язу кагыйдәләрән белү, дәрәс текст төзү.	29.02	

69	Хаталарны төзөтү өстөндө эш. Хэллэр. Вакыт хэле.	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү вакытын белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең вакыт хэле икәнен белә.	2.03	
70	Урын хэле	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү урынын белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең урын хэле икәнен белә.	4.03	
71	Рәвеш хэле	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү рәвешен белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең рәвеш хэле икәнен белә.	7.03	
72	Күләм хэле	1	Фигыльне, рәвешне, сыйфатны ачыклап, эш яки хэлнең күләмен, билгенең билгесен, дәрәжәсен белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең күләм хэле икәнен белә.	9.03	
73	Тикшерү тесты. Жөмлө кисәкләре.	1		11.03	
74	Хаталар өстөндө эш . Сәбәп хэле	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү сәбәбен белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең сәбәп хэле икәнен белә.	14.03	
75	Максат хэле	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү максатын белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең максат хэле икәнен белә.	16.03	
76	Б.С.Ү. Миниатюр изложение.	1	Ишеткәнне истә калдырып, белемнәрне дәрәс кулланып яза алу	18.03	
77	Хаталарны төзөтү өстөндө эш. Шарт хэле	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең үтөлү шартын белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең шарт хэле икәнен белә.	21.03	
78	Кире хэл	1	Фигыльне ачыклап, эш яки хэлнең киресе булачагын белдереп килэ торган жөмлө кисэгенең кире хэл икәнен белү.	1.04	
79	Фикер йөртү тибындагы сочинение. Мин кайчан бәхетле?	1	Өзлекле фикер йөртә һәм сурәтлөү чаралары клланып яза белү	4.04	
80	Хаталар өстөндө эш. Аныклагычка төшенчә	1	Аныклагычларны таба һәм сөйләмдә куллана белү	6.04	
81	Аныклагыч янында тыныш билгеләре	1	Аныклагычларны табу һәм тыныш билгеләрен дәрәс кую.	8.04	
82	Б.С.Ү. И.Зариповның “Исле гөл” картинасы буенча хикәя язу	1	Хикәя язуга таләпләрне ачыклау һәм шуңа нигезләнәп ижәт итү	11.04	
83	Хаталар өстөндө эш. Аерымланган хэлләр	1	Үзе ачыклап килгән кисәктән ераклашып, ярымхәбәрлек төшенчәсенә ия булган хэлләрнең аерымлануын белү.	13.04	
84	Аерымланган хэлләр янында тыныш билгеләре	1	Тыныш билгеләрен дәрәс итеп кую.	15.04	
85	Жөмләнең модаль кисәкләре. Кереш сүзләр һәм мәгънәсе буенча	1	Жөмләдә эш-гамәлләргә карата мөнәсәбәтне белдерүче сүзләрнең кереш сүзләр икәнен һәм мәгънәләрен белү.	18.04	

	аның төрлөре				
86	Кереш сүзлөр янында тыныш билгеләре, билгеләнүе	1	Тыныш билгеләрен дөрес кую	20.04	
87	Тикшерү диктанты.	1		22.04	
88	Хаталарны төзөтү өстендә эш. Эндәш сүзләр	1	Эндәш сүзләрне аеру һәм сөйләмдә дөрес куллану.	25.04	
89	Эндәш сүзләр янында тыныш билгеләре	1	Эндәш сүзләр янында тыныш билгеләрен дөрес куя белү	27.04	
90-91	Контроль изложение.	2	Алган белемнәрне системалаштыру, куллана белү.	29.04 2.05	
92-93	Хаталарны төзөтү өстендә эш. Сөйләмдә сүзләрнең туры һәм кире тәртибе	2	Жөмлә кисәкләрнең урнашу тәртибен белә һәм сөйләмдә дөрес куллана.	4.05 6.05	
94	Жөмләнең грамматик кисәкләрен кабатлау Жөмлә кисәкләрнең морфологик анализ	1	Синтаксис буенча белемнәрен системалаштыру.	9.05	
95	Йомгаклау контроль эше. Грамматик биремле диктант.	1	Биремнәрне дөрес һәм төгәл үти алу	11.05	
96-97	Хаталарны төзөтү өстендә эш. Жөмләнең баш һәм иярчен кисәкләрен кабатлау.	2	Белемнәрне системалаштыру, модель төзү.	13.05 16.05	
98-99	Жөмлөгә морфологик- синтаксик анализ.	2	Морфология һәм синтаксис буенча алган белемнәрне системалаштыру, куллана белү.	18.05 20.05	
100-101	Гади жөмләне гомумиләштереп кабатлау	2	Жөмлөләрне төркемләү принципларына таянып, аларның төрләрэн билгели һәм сөйләмдә дөрес куллана. Булган белемен системалаштыра, модель төзи ала.	23.05 25.05	
102	Ел буена үткәннәргә гомуми йомгак	1	Ел дәвамында өйрәнгәннәрне кабатлау, төрле калыптагы гади жөмлөләр төзү		

Укыту-методик эсбаплар исемлеге

I. Төп:

1. Н.В.Максимов, Т.Ә.Нәбиуллина. Татар теле, 7 сыйныф, татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку эсбабы.- Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2014.
2. Н. В. Максимов, Т.Ә. Нәбиуллина. Татар теле, 7 сыйныф, татар телендә гомумибелем бирү оешмалары укытучылары өчен методиккулланма.-Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2014.

II. Өстәмә:

1. “Мәгариф турында” Россия Федерациясенң Законы (“Закон об образовании в Российской Федерации”)
2. “Мәгариф турында” Татарстан Республикасы Законы (6,7,10,32 маддә).
3. ”Татар урта гомуми белем мәктәпләре өчен татар теленнән программа” 5-11 нче сыйныфлар. Татарстан Республикасы Мәгарифминистрлыгы, Казан, “Мәгариф” нәшрияты, 2010нчы ел.
4. Татар теле: Татар урта гомуми белем бирү мәкт. 5нче сыйныфы өчен дәреслек/Р.А. Юсупов, К.З.Зиннәтуллина, Ч.М. Харисова,Т.М.Гайфуллина.- Казан, Мәгариф, 2006.
5. Диктантлар жыентыгы (төрле авторлар).
6. Изложениеләр жыентыгы (төрле авторлар).
7. Вәлиева Ф.С., Саттаров Г.Ф. Урта мәктәп һәм гимназияләрдә татар телен укыту методикасы, К.: Раннур н-ты, 2000.
8. Татар телендә тыныш билгеләре,Казан ,1985.- Ф.С.Сафиуллина, С.М.Ибраһимов, Э.Вафина.
- 9.Морфология һәм орфография буенча кулланмалар.-Урта мәктәпнең ана теле укытучылары, мәктәп укучылары өчен күрсәтмәэсбаплар./Н.В.Максимов.-“Таң-Заря”, 1997.
10. Татар теленнән 222 тест/-Х.Сәлим.-Казан, “Яңалиф”, 2005.
12. Татар теленнән кагыйдәләр жыентыгы, Казан,2003.-Н.Гыймадиева, Р.Нуруллина